

Hội thảo khoa học “Vai trò của khoa học xã hội trong hoạch định chủ trương, đường lối phát triển kinh tế - văn hóa - xã hội của Đảng”

Vừa qua, tại Hà Nội, Ban Tuyên giáo Trung ương phối hợp với Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam tổ chức Hội thảo khoa học với chủ đề “Vai trò của khoa học xã hội trong hoạch định chủ trương, đường lối phát triển kinh tế - văn hóa - xã hội của Đảng”. Tham dự Hội thảo có đại diện lãnh đạo các bộ, ban, ngành trung ương, tỉnh, thành ủy cùng đông đảo các nhà khoa học, lãnh đạo các vụ, đơn vị của Ban Tuyên giáo Trung ương và Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam.

Phát biểu khai mạc Hội thảo, đồng chí Võ Văn Thường, Ủy viên Bộ Chính trị, Bí thư Trung ương Đảng, Trưởng ban Tuyên giáo Trung ương đã nhấn mạnh chức năng của KHXH cũng như khẳng định những đóng góp của các chuyên gia, các nhà KHXH trong nhiều năm qua, góp phần tạo nên diện mạo và tiềm lực mới của nền KHXH Việt Nam theo sự phát triển của đất nước và ngày càng hội nhập sâu vào cộng đồng KHXH quốc tế.

Theo GS.TS. Nguyễn Quang Thuấn, Chủ tịch Viện Hàn Lâm KHXH Việt Nam, về vị thế của nền KHXH nước nhà, Đại hội XII của Đảng nêu rõ: “Trong những năm qua, KHXH&NV đã góp phần quan trọng trong việc cung cấp luận cứ khoa học cho việc hoạch định đường lối, chủ trương của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước; khẳng định lịch sử hình thành và phát triển dân tộc, bảo vệ chủ quyền quốc gia và toàn vẹn lãnh thổ, bảo tồn các giá trị và bản sắc văn hóa Việt Nam”. Góp phần triển khai và thực hiện

đường lối Nghị quyết Đại hội lần thứ XII của Đảng; phát huy sức mạnh của nền dân chủ XHCN, của đại đoàn kết toàn dân tộc; đổi mới tư duy lý luận, nhằm khẳng định vai trò, chỉ ra những thành tựu và bất cập của KHXH trong sự nghiệp phát triển đất nước, tại Hội thảo, các đại biểu tập trung thảo luận, làm rõ những vấn đề lý luận chung về KHXH; kinh nghiệm thực tiễn từ quá trình nghiên cứu, ứng dụng; các nhóm giải pháp cụ thể gắn với từng lĩnh vực kinh tế, văn hóa, xã hội, an ninh quốc phòng.

Các chuyên gia, các nhà khoa học cho rằng, cần thực sự coi trọng vai trò của KHXH trong đời sống, trong hoạch định chiến lược phát triển bền vững đất nước; đầu tư nguồn lực xứng tầm cho nghiên cứu KHXH, nhất là cần quan tâm tới đội ngũ những người công tác trong các cơ sở nghiên cứu, giảng dạy, đào tạo ở các lĩnh vực KHXH. Trên từng lĩnh vực cụ thể, cần lựa chọn nghiên cứu chuyên sâu một số vấn đề liên quan đến hình thành cốt cách một dân tộc có ý chí khởi nghiệp, làm giàu chính đáng; có lý tưởng cách mạng, có ý thức, trách nhiệm cao trong gìn giữ môi trường hòa bình, ổn định để phát triển bền vững; phấn đấu xây dựng nền văn hóa và con người Việt Nam thời hội nhập mà không bị “hòa tan”, từng bước đưa Việt Nam sánh vai với các cường quốc năm châu.

Các đại biểu đã phân tích vai trò của KHXH trên nhiều phương diện với nhìn nhận mới, sâu sắc, từ những vấn đề chung đến những vấn đề cụ thể. Các tham luận và ý kiến thảo luận tại Hội thảo đã luận giải về giải pháp thúc đẩy KHXH phát triển xứng tầm với yêu cầu cách mạng của đất nước trong thời kỳ mới; làm cho

KHXXH Việt Nam từng bước vững mạnh, đóng góp quan trọng vào việc cung cấp các luận cứ khoa học để phục vụ công tác tham mưu với Trung ương Đảng về hoạch định chủ trương, đường lối phát triển kinh tế - văn hóa - xã hội, đưa đất nước vững bước đi lên chủ nghĩa xã hội.

TV.

“Thực hành Tín ngưỡng thờ Mẫu Tam phủ” - Di sản Văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại

Trên nền tảng của tín ngưỡng thờ nữ thần, Tín ngưỡng thờ Mẫu Tam phủ của Việt Nam (một hình thức thờ cúng người mẹ hóa thân ở các miền trời, sông nước, rừng núi) có giá trị đặc sắc bởi di sản gắn liền với đời sống tinh thần và các phong tục tập quán văn hóa của người dân, được cộng đồng trân trọng và liên tục lưu truyền từ ngàn đời nay.

Tín ngưỡng thờ Mẫu Tam phủ của Việt Nam gắn liền với nhiều hình tượng người phụ nữ Việt Nam là các nhân vật lịch sử hoặc được lịch sử hóa như Thánh Mẫu Liễu Hạnh, Quốc Mẫu Âu Cơ, Vương Mẫu (truyền là người mẹ của Thánh Gióng), Linh Sơn Thánh Mẫu... Các Thánh Mẫu, các vị thần trong điện thần tam phủ có nguồn gốc không chỉ của người Kinh, mà còn của các dân tộc thiểu số ở Việt Nam như người Mường, Tày, Nùng, Dao... thể hiện sự giao lưu văn hóa, mối quan hệ bình đẳng, gắn bó mật thiết giữa các dân tộc ở Việt Nam. Từ thế kỷ XVI, việc thực hành tín ngưỡng này trở thành một sinh hoạt văn hóa tín ngưỡng có ảnh hưởng sâu rộng trong đời sống xã hội và tâm thức người dân.

Thực hành Tín ngưỡng thờ Mẫu Tam phủ của người Việt là sự hỗn dung tôn

giáo bản địa của người Việt và một số yếu tố của tôn giáo du nhập như Đạo giáo, Phật giáo. Thực hành Tín ngưỡng thờ Mẫu Tam phủ của người Việt phân bố ở nhiều địa phương trong cả nước như: Tây Bắc, Đông Bắc, Bắc bộ, Bắc Trung bộ và thành phố Hồ Chí Minh, trong đó Nam Định được coi là trung tâm với gần 400 điểm thờ cúng Thánh Mẫu. Thực hành cơ bản của Tín ngưỡng thờ Mẫu Tam phủ của Việt Nam bao gồm các lễ cúng, lên đồng, hát văn và lễ hội, tiêu biểu là Lễ hội Phủ Dầy (Nam Định) diễn ra vào ngày 3/3 âm lịch (ngày mất của Thánh Mẫu Liễu Hạnh).

Thông qua việc kết hợp một cách nghệ thuật các yếu tố văn hóa dân gian (trang phục, âm nhạc, hát chầu văn, múa, diễn xướng dân gian trong lên đồng và lễ hội), Thực hành Tín ngưỡng thờ Mẫu Tam phủ như một “bảo tàng sống” lưu giữ lịch sử và bản sắc văn hóa của người Việt. Qua đó, người Việt thể hiện quan niệm của mình về lịch sử, văn hóa, vai trò của giới và bản sắc tộc người. Sức mạnh và ý nghĩa của Thực hành Tín ngưỡng thờ Mẫu Tam phủ chính là đáp ứng nhu cầu và khát vọng của đời sống thường nhật của con người: cầu tài, cầu lộc, cầu sức khỏe.

Tháng 12/2016, *Thực hành Tín ngưỡng thờ Mẫu Tam phủ* đã được UNESCO vinh danh là Di sản Văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại, trở thành Di sản Văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại thứ 11 mà Việt Nam sở hữu. Các Di sản Văn hóa phi vật thể được vinh danh trước đó bao gồm: Nhã nhạc cung đình Huế (2003), Không gian văn hóa cồng chiêng Tây Nguyên (2005), Dân ca quan họ, Ca trù (đều trong năm 2009), Hội Gióng (2010), Hát xoan Phú Thọ (2011), Tín ngưỡng thờ cúng Hùng Vương (2012), Đờn ca tài tử Nam bộ

(2013), Dân ca ví dặm Nghệ Tĩnh (2014) và Nghi thức kéo co (2015).

MINH MINH

Hội thảo khoa học “Quản lý biến đổi xã hội: Những vấn đề lý luận và thực tiễn ở Việt Nam”

Ngày 14/12/2016 tại Hà Nội, Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam đã phối hợp với Ủy ban Quốc gia UNESCO Việt Nam tổ chức Hội thảo khoa học “Quản lý biến đổi xã hội: Những vấn đề lý luận và thực tiễn ở Việt Nam”. Hội thảo nằm trong khuôn khổ Chương trình nghiên cứu Quản lý chuyển đổi xã hội toàn cầu của UNESCO. Tham dự Hội thảo có các đại biểu đến từ Ủy ban Quốc gia UNESCO Việt Nam, các nhà quản lý đến từ Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội, Văn phòng Quốc hội, Bộ Giáo dục và Đào tạo, Bộ Khoa học và Công nghệ, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch... cùng đông đảo các nhà nghiên cứu đến từ Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam và nhiều cơ quan nghiên cứu, trường đại học trong cả nước.

Theo các đại biểu, thế giới đang trải qua những biến đổi xã hội quan trọng nhưng khó đoán định, là kết quả của quá trình toàn cầu hóa, của biến đổi môi trường toàn cầu và các cuộc khủng hoảng kinh tế - tài chính. Điều này dẫn đến bất bình đẳng trong xã hội, đói nghèo, chia rẽ xã hội và phân biệt đối xử ngày càng gia tăng.

Quản lý biến đổi xã hội là chương trình khoa học liên chính phủ về biến đổi xã hội, hoạt động cùng với các chính phủ, các cộng đồng KHXH&NV và các tổ

chức dân sự để tăng cường mối liên kết giữa kiến thức và hành động, giữa chính sách và thực tiễn. Đây chính là chìa khóa để dẫn đến sự thay đổi tích cực của xã hội. Quản lý biến đổi xã hội là một thách thức song cũng là đòi hỏi khách quan nhằm đảm bảo tính bao trùm xã hội, tăng cường ổn định và phát triển. Đây là một trong những nhiệm vụ quan trọng của KHXH gắn kết mật thiết với chức năng tư vấn chính sách của Viện Hàn lâm KHXH Việt Nam.

Nội dung hội thảo tập trung vào các vấn đề lý luận của quản lý biến đổi xã hội, cụ thể là các vấn đề như: đặc điểm, nội hàm, chủ thể và các cấp độ quản lý xã hội trên các lĩnh vực cơ bản (giáo dục, việc làm, an sinh, y tế, văn hóa, phân hóa, hòa nhập xã hội...), đồng thời phân tích thực trạng biến đổi xã hội hiện nay và những vấn đề đặt ra trong công tác quản lý, nêu bật những bài học kinh nghiệm và cách ứng phó hiệu quả đối với các vấn đề biến đổi xã hội.

Tại Hội thảo, các đại biểu cũng đã đề xuất những mục tiêu của Việt Nam về mô hình quản lý biến đổi xã hội phù hợp và hiệu quả trong các lĩnh vực xã hội quan trọng (việc làm, y tế, giáo dục, an sinh xã hội, trợ giúp các nhóm xã hội yếu thế, bình đẳng giới) nhằm duy trì tốc độ phát triển một cách bền vững và thu hẹp khoảng cách phát triển giữa các nhóm xã hội. Ngoài ra, Hội thảo còn gợi mở những chính sách cụ thể trong quản lý biến đổi xã hội ở Việt Nam hiện nay.

LÊ HỮU